

Gazi Üniversitesi
Eğitim Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (GAZİ EPAR)

Yükseköğretim Tercihinde Kanıta Dayalı Karar Verme: **Öğrenciler, Aileler ve Eğitim Profesyonelleri İçin** **Temel İlkeler ve Stratejiler**

Temmuz 2026
<https://gazi-epar.gazi.edu.tr>

Gazi Üniversitesi

Eğitim Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (GAZİ EPAR)

**Yükseköğretim Tercihinde Kanıta Dayalı Karar Verme: Öğrenciler, Aileler ve Eğitim
Profesyonelleri için Temel İlkeler ve Stratejiler**

Prof. Dr. Türker Kurt

Doç. Dr. Vedat Bayraktar

Dr. Ceren Sağlık Ersoy

Zuhal Çelikkese

Ülkü Melisa Ayhan

Temmuz 2026

Özet

YKS tercih süreci, öğrencilerin yükseköğretim seçenekleri arasından kendileri için en uygun programı belirlemeye çalıştıkları önemli bir karar sürecidir. Çok sayıda seçeneğin, belirsizliklerin ve farklı beklentilerin söz konusu olması, tercih sürecini oldukça zorlu bir hale dönüştürmektedir.

Bilimsel araştırmalar, nitelikli bir tercih kararının öğrencinin bireysel özellikleri ile program, üniversite ve kariyer olanaklarına ilişkin güvenilir bilgilerin birlikte değerlendirilmesini gerektirdiğini göstermektedir. Buna karşılık, sadece sınav puanı, başarı sıralaması, üniversitenin bilinirliği gibi sınırlı ölçütleri dikkate almak ya da güvenilir olmayan yönlendirmeler bireylerin kendileri için en doğru tercihleri yapmalarını engelleyebilmektedir.

Bu tercih notunun amacı, yükseköğretim tercihine ilişkin kanıta dayalı bilgiler, karar verme ölçütleri ve tercih stratejileri sunarak adayların karar süreçlerini desteklemektir. Bu kapsamda, raporda öğrencilerin tercih sürecinde neden zorlandıkları, yaygın tercih hataları, bölüm ve üniversite seçiminde dikkate alınması gereken hususlar ile tercih listesinin oluşturulmasında izlenebilecek bazı temel ilkeler hakkında bilgi verilmiştir.

Bu raporda sunulan kanıtlar ve değerlendirmeler doğrultusunda, yükseköğretim tercih sürecinde dikkate alınması önerilen temel ilke, uyarı ve öneriler aşağıda özetlenmiştir:

- Sınav puanı ve başarı sıralaması tek başına doğru tercih için yeterli değildir. Tercihlerin ilgi, yetenek, değerler ve kariyer hedefleri ile birlikte değerlendirilmesi önerilmektedir.
- Program adları, programın niteliğini tek başına yansıtmayabilir. Bu nedenle müfredatın, kazandırdığı yetkinliklerin, uygulama olanaklarının ve mezuniyet sonrası kariyer seçeneklerinin incelenmesi önerilmektedir.
- Üniversitelerin sadece bilinirliği, o üniversitenin öğrenci için en uygun öğrenme ve gelişim ortamı olduğu anlamına gelmez. Doğru tercih için akademik kadro, akreditasyon, eğitim altyapısı, öğrenci destek hizmetleri ve uluslararasılaşma olanaklarının birlikte değerlendirilmesi önerilmektedir.
- Sosyal medya paylaşımları ve doğrulanmamış yönlendirmeler yanıltıcı olabilir. Tercihlerin YÖK Atlas, üniversitelerin resmî bilgi kaynakları ve diğer güvenilir verilere dayalı olarak yapılması önerilmektedir.
- Başarı sıralamasına uygun olması, bir programın herkes için doğru tercih olduğu anlamına gelmez. Tercih listesine öğrencinin ilgi alanları, beklentileri ve uzun vadeli hedefleriyle uyumlu programların alınması önerilmektedir.
- Tercih listesi yalnızca yerleşme olasılığına göre oluşturulmamalıdır. Listenin kişisel özellikler, programın niteliği, üniversitenin sunduğu olanaklar ve geleceğe ilişkin beklentiler birlikte değerlendirilerek hazırlanması önerilmektedir. Doğru tercih bireysel özellikler, güvenilir veriler ve geleceğe ilişkin gerçekçi değerlendirmeler doğrultusunda adayların kendileri için en uygun seçeneği belirleyebilmesidir. Bu raporun, adayların tercih sürecini daha bilinçli, sistematik ve kanıta dayalı bir yaklaşımla gerçekleştirmelerine katkı sağlaması beklenmektedir.

İçindekiler

1. Giriş
2. Kanıta Dayalı Yükseköğretim Tercihi Nedir?
3. Öğrenciler Tercih Yaparken Neden Zorlanır?
 - 3.1. Tercihin İlk Büyük Kariyer Kararı Olması
 - 3.2. Bilgi Eksikliği
 - 3.3. Aile ve Sosyal Çevrenin Etkisi
 - 3.4. Sosyo Ekonomik Koşullar
 - 3.5. Kariyer Rehberliğine Erişim
 - 3.6. Zaman Baskısı
4. Tercih Sürecinde Yapılan Yaygın Hatalar
 - 4.1. Tercihi Yalnızca Başarı Sıralamasına Göre Yapmak
 - 4.2. Bölüm ile Üniversiteyi Aynı Şey Olarak Görmek
 - 4.3. Program İçeriğini İncelemeden Tercih Yapmak
 - 4.4. Mezuniyet Sonrasını Dikkate Almamak
 - 4.5. Popüler Eğilimlere Göre Karar Vermek
 - 4.6. Başkalarının Tercihini Kendi Tercihi Haline Getirmek
 - 4.7. Güvenilir Bilgi Kaynaklarını Kullanmamak
5. Bölüm ve Program Seçerken Nelere Bakılmalıdır?
 - 5.1. Programın Amacı ve Kazandırdığı Yetkinlikler
 - 5.2. Ders Planı ve Müfredat
 - 5.3. Uygulama ve Staj Olanakları
 - 5.4. Akademik Kadro
 - 5.5. Akreditasyon ve Kalite Güvencesi
 - 5.6. Uluslararası Öğrenme Olanakları
 - 5.7. Çift Anadal (ÇAP), Yandal ve Esnek Öğrenme İmkânları
 - 5.8. Mezunların Kariyer Olanakları
6. Üniversite Seçim Süreci ve Değerlendirme Kriterleri
 - 6.1. Üniversitenin Akademik Niteliği ve Kurumsal Profili
 - 6.2. Uluslararasılaşma Olanakları
 - 6.3. Kariyer Gelişimi ve Öğrenci Destek Hizmetleri
 - 6.4. Kampüs Olanakları ve Kentsel Ekosistem
 - 6.5. Dijital Öğrenme ve Teknolojik Altyapı
 - 6.6. Mikro Yeterlilikler ve Yaşam Boyu Öğrenme Fırsatları
7. Doğru Tercih İçin Ortak Sorumluluklar
 - 7.1. Öğrenciler İçin
 - 7.2. Aileler İçin
 - 7.3. Okullar ve Eğitim Profesyonelleri İçin

1. Giriş

Türkiye’de her yıl milyonlarca öğrenci, YKS sonuçlarının açıklanmasının ardından hayatlarının önemli kararlarından birini vermelerini gerektiren zorlu bir süreçle karşı karşıya kalmaktadır. Üniversite tercihinin yüklenen anlam, belirli bir yükseköğretim programına yerleşme süreci olmanın çok daha ötesindedir. Tercihler, bireyin eğitim yaşamını, mesleki gelişimini, kariyer fırsatlarını ve gelecekteki yaşamını etkileyen önemli bir dönüm noktası olarak görülmektedir.

Yapılan araştırmalar öğrencilerin doğru tercih yapmakta zorlandığını ve isabetli tercihler yapma konusunda yetersiz kaldıklarını ortaya koymaktadır. Türkiye’de üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilen bir araştırmada, öğrencilerin önemli bir bölümünün bölüm tercihlerini üniversite sınavından önceki son birkaç aylık dönemde yaptığı ve tercih sürecini yeterince planlayamadığı belirlenmiştir. Araştırmada, tercih kararlarının tam anlamıyla bilinçli olmayan ve belirli ölçüde tesadüfiliği de içeren bir süreç olarak yaşandığına ilişkin bulgular elde edilmiştir. Bristol Üniversitesi, Advance HE ve Yükseköğretim Politikaları Enstitüsü’nün (HEPI) yayınladığı ortak rapora göre ise lisans öğrencilerinin %35’i ve mezunların %52’si geriye dönük bakıldığında ikinci bir şans verilse eğitimleri hakkında farklı bir tercih yapacaklarını belirtmektedir. Bu araştırmaların sonuçları üniversitelerde okuyan öğrencilerin önemli bir kısmının yeterince iyi bir tercih yapmamış olmaktan kaynaklanan sorunlarla karşı karşıya olduklarını göstermektedir. Yeterince bilinçli ve planlı yapılmayan tercihler; program değiştirme, düşük akademik performans, eğitimden ayrılma ve mesleki motivasyon kaybı gibi sonuçlara yol açabilmektedir.

Doğru tercihlerin yapılmasının önündeki önemli engellerden biri, öğrencilerin kararlarını sınırlı sayıdaki ölçüde dayandırmalarıdır. “Benim puanım ve başarı sıralamam hangi bölümlere yetiyor?” veya “Hangi üniversiteye yerleşebilirim?” sorularına odaklanarak cevap aranan bir süreçle doğru tercih yapmak pek olası değildir. Doğru kararlar verebilmek için tercih süreci, bir sıralama işlemi olmaktan çıkarılarak kanıta dayalı bir karar verme sürecine dönüştürülmelidir.

Bu gereksinimden hareketle EPAR, öğrencilerin tercih sürecini sistematik ve güvenilir bir temelde yürütmelerine yardımcı olmak amacıyla Kanıta Dayalı Yükseköğretim Tercihi Modeli’ni önermektedir. Modelin temel boyutları ve tercih sürecinde nasıl kullanılabileceği izleyen bölümlerde açıklanmaktadır.

EPAR'ın Temel Yaklaşımı

Doğru tercih, en yüksek puanla girilen programı seçmek değildir.

Doğru tercih, öğrencinin bireysel özellikleri, programın niteliği, üniversitenin olanakları ve geleceğin beceri gereksinimleri arasında güvenilir verilere dayalı bir uyum kurabilmesidir.

2. Kanıta Dayalı Yükseköğretim Tercihi Nedir?

Kanıta dayalı yükseköğretim tercihi, öğrencilerin eğitimsel kararlarını yalnızca sınav puanı, akademik sıralama veya kurumsal prestij gibi tekil kriterlere dayandırmak yerine, farklı kaynaklardan elde edilen güvenilir veriler ışığında bütüncül bir değerlendirme süreci yürütmelerini ifade etmektedir. Bu yaklaşımın temel amacı, öğrencileri yönlendirmekten ziyade, karar verme süreçlerini daha bilinçli, sistematik ve gerekçelendirilebilir bir zemine taşımaktır.

Kanıta dayalı tercih yaklaşımı, öğrenciyi yalnızca “Nereye yerleşebilirim?” sorusuna odaklanan sınırlı bir sorgulamadan uzaklaştırır. Bunun yerine öğrenciyi, “Kişisel özelliklerim ve mevcut kanıtlar ışığında benim için en uygun seçenek hangisidir?” sorusuna yöneltir. Böylece tercih, pasif bir yerleştirme işleminden bilinçli bir eğitim ve kariyer planlama sürecine dönüşür.

Bu yaklaşım; öğrencinin bireysel özellikleri, yükseköğretim programlarının nitelikleri, üniversitelerin sunduğu olanaklar ve iş gücü piyasasına ilişkin göstergelerin birlikte değerlendirilmesini esas alır. Bu doğrultuda EPAR, kanıta dayalı tercih sürecini beş temel boyut üzerinden yapılandırmaktadır.

Tablo 1’de kanıta dayalı tercih modelinin beş temel boyutu, her bir boyutun neden önemli olduğu ve her bir boyuta ilişkin olarak öğrencilerin neler yapması gerektiği özetlenmiştir.

Tablo 1. Kanıta Dayalı Tercih Modeli

Model Boyutu	Neden Önemlidir?	Öğrenci Ne Yapmalıdır?
1. ÖZ DEĞERLENDİRME	● Bireysel özellikler üzerine düşünerek kendini analiz etme. ● Tercihin başkalarının beklentilerine göre değil, öğrencinin kendi özellikleri ve hedefleri doğrultusunda yapılmasını sağlamak.	● İlgili alanlarının, yeteneklerin, değerlerin ve uzun vadeli kariyer hedeflerinin kapsamlı bir şekilde belirlenmesi.
2. PROGRAM ANALİZİ	● Tercih edilen programın içeriği ve sunduğu olanaklar hakkında yüzeysel değil, kapsamlı bilgi edinmek.	● Müfredat yapısının, akreditasyon durumunun, uygulama olanaklarının ve mezuniyet sonrası çıktıların detaylı incelenmesi.
3. KURUMSAL DEĞERLENDİRME	● Üniversite özelliklerini analiz ederek, nasıl bir öğrenme ortamının onu beklediği, o ortamın kendi beklentileriyle ne kadar uyumlu olduğu hakkında fikir sahibi olma ● Üniversitenin bulunduğu şehri öğrenim, sosyal ve kariyer olanakları açısından ve ekonomik olarak eğitimini sürdürmesine uygun olması	● Tercih edilen program ile üniversitenin uyumu, araştırma altyapısı, uluslararasılaşma düzeyi ve öğrenci destek hizmetlerinin irdelenmesi.
4. GELECEK PROJEKSİYONU	● Öğrencinin yalnızca bugünkü koşulları değil, meslekleri ve beceri gereksinimlerini dönüştüren uzun vadeli eğilimleri de dikkate almasını sağlamak.	● İş gücü piyasasındaki dönüşümleri, geleceğin beceri gereksinimlerini ve seçilen alanın değişim potansiyelini incelemek.
5. VERİ ODAKLI SENTEZ	● Kararın tek bir göstergeye, sınırlı bilgiye veya doğrulanmamış yönlendirmelere dayanmasını önlemek.	● Farklı kaynaklardan elde ettiği güvenilir bilgileri karşılaştırmak, seçenekleri ortak ölçütlerle değerlendirmek ve bütüncül bir karar vermek.

3. Öğrenciler Tercih Yaparken Neden Zorlanır?

Kariyer kararları çoğu zaman doğrusal değil; bilgi edinme, seçenekleri keşfetme ve çevresel etkilerle biçimlenen çok boyutlu ve karmaşık bir süreçtir (Yates, 2025). Öğrenciler, öncül meslek fikirlerini geliştirdikten sonra bu seçenekleri daha detaylı inceleyerek süreci olgunlaştırmaktadır. Bu süreçte tesadüfi karşılaşmalar, ailevi destek mekanizmaları, pedagojik yönlendirmeler ve deneyimsel unsurlar kararları şekillendiren değişkenlerdir. Dolayısıyla, üniversite tercihi puan odaklı teknik bir işlem olmanın ötesinde, bireysel deneyimler, sosyal çevre ve kariyer beklentilerinin iç içe geçtiği çok katmanlı bir süreçtir.

Türkiye bağlamında ise tercih sürecinin merkezi sınav sistemiyle entegre olması, karar verme sürecini yapısal olarak sınırlandırmaktadır. Mevcut uygulamalarda, öğrenciler genellikle bilgi kısıtlılığı, zaman baskısı ve yüksek düzeyde belirsizlik içeren bir ortamda karar verme sorumluluğuyla karşı karşıya kalmaktadır. Sınav sonuçlarının ilanıyla başlayan kısıtlı zaman dilimi, öğrencileri sistematik bir analizden ziyade, mevcut puan ve başarı sıralamalarına dayalı tercihler yapmaya yöneltmektedir.

Araştırmalar, tercih sürecindeki güçlüklerin öğrencinin bilgi düzeyi, sosyal çevresi, geleceğe ilişkin belirsizlikler, kariyer desteği alma durumu ve zaman baskısı gibi birbiriyle ilişkili faktörlerden kaynaklandığını göstermektedir. Bu faktörler aşağıda altı başlık altında ele alınmıştır.

3.1. Tercihin İlk Büyük Kariyer Kararı Olması

Üniversite tercihi, birçok öğrenci için yaşamındaki ilk kapsamlı eğitim ve kariyer kararıdır. Daha önce benzer ölçekte bir karar verme deneyimi bulunmayan öğrencilerden, gelecekteki eğitim ve çalışma yaşamlarını etkileyebilecek seçenekleri kısa süre içinde değerlendirmeleri beklenmektedir. Bu durum, belirsizlik algısını, kararsızlığı ve kaygıyı artırabilmektedir.

3.2. Bilgi Eksikliği

Yükseköğretime geçişte üniversite ve program niteliklerine dair bilgi noksanlığı, karar verme sürecini güçleştirmektedir. Öğrenciler çoğu zaman üniversiteler, programlar, ders içerikleri, mezuniyet sonrası çalışma alanları ve kariyer olanakları hakkında sınırlı bilgiye sahiptir. Tercihlerin yalnızca puan ve başarı sıraları üzerinden değerlendirilmesi, programların gerçek özelliklerinin gözden kaçmasına neden olabilmektedir.

Uluslararası düzeyde yürütülen çalışmalar, öğrencilerin önemli bir kısmının kariyer olanakları, yükseköğretim programlarının niteliği ve iş gücü piyasasının dinamikleri hakkında yeterli yetkinliğe sahip olmadığını ortaya koymaktadır. OECD raporları, öğrencilerin mesleki eğilimlerinin sıklıkla geleneksel meslek gruplarıyla sınırlı kaldığına ve bu beklentilerin iş gücü piyasasının güncel gereksinimleriyle her zaman örtüşmediğine işaret etmektedir (OECD, 2025). PISA 2022 verileri, OECD ülkelerindeki 15 yaş grubu öğrencilerin %39'unun kariyer beklentileri noktasında belirsizlik yaşadığını belirtmektedir.

Araştırma Sonucu:

Bazı öğrenciler seçtikleri bölümü tercih gününe kadar hiç düşünmediklerini aşağıdaki ifadelerle belirtmiştir.

"Bölümün varlığından tercih günü haberdar oldum."

"Bu meslek hakkında adından başka bir şey bilmiyordum."

3.3 Aile ve Sosyal Çevrenin Etkisi

Aileler, akrabalar ve arkadaş çevresi öğrencilerin yükseköğretim tercihlerinde önemli rol oynamaktadır (Aydemir, 2018; Kuzu ve diğ., 2018). Ebeveynlerin eğitim düzeyi, mesleği, ekonomik olanakları ve eğitime ilişkin beklentileri; öğrencinin üniversiteler hakkında bilgi edinmesini, kariyer hedeflerini ve program seçeneklerini etkileyebilmektedir. Dolayısıyla öğrenciler kararlarını alırken çoğu zaman yalnızca kendi ilgi ve yeteneklerine değil; ailelerinin beklentilerine, önerilerine ve gelecek projeksiyonlarına göre hareket etmektedir. Bu etkileşim, kimi öğrenciler için destekleyici bir rehberlik işlevi görürken, bazı durumlarda öğrencilerin kendi potansiyellerinden uzaklaşmalarına ve ilerleyen yıllarda bölüm memnuniyetsizliği yaşamalarına neden olabilmektedir.

3.4. Sosyo Ekonomik Koşullar

Tercih sürecinde bütün öğrenciler aynı bilgi ve destek kaynaklarına sahip değildir. European Journal of Education'da yayımlanan güncel bir derleme çalışması öğrencilerin eğitim tercihlerinin yalnızca akademik başarıyla ilgili olmadığını, ailelerin sosyoekonomik düzeyi, kültürel sermayesi, yaşanılan bölge, okulun niteliği ve sosyal çevrenin ortak etkisinin de tercihlerde belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmaya göre yükseköğretim tercihleri bireysel bir karar gibi görünse de, gerçekte sosyal etmenlerden önemli ölçüde etkilenen karmaşık bir süreçtir (Gil ve diğ., 2026).

PISA 2022 sonuçları da sosyoekonomik koşulların öğrencilerin eğitsel beklentileri üzerindeki etkisini açıkça ortaya koymaktadır. OECD ülkelerinde, sosyoekonomik açıdan avantajlı öğrencilerin yükseköğretime devam etme isteklerinin, dezavantajlı öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca bu öğrencilerin kariyer planlama sürecinde daha geniş rehberlik hizmetlerine erişebildikleri ve geleceklerini daha donanımlı bir şekilde kurguladıkları ifade edilmektedir. Tersine, dezavantajlı öğrenciler; bilgi eksikliği,

ekonomik kaygılar ve sosyal destek yetersizliği nedeniyle tercih sürecinde daha fazla güçlük yaşamaktadır (OECD, 2023).

3.5. Kariyer Rehberliğine Erişim

Aile faktörünün yanı sıra öğretmenler, okul psikolojik danışmanları ve arkadaş çevresi de tercih sürecinin önemli aktörleridir. Öğretmenler ve okul psikolojik danışmanları, öğrencilerin seçenekleri anlamlandırmalarına ve kendi özellikleriyle programlar arasında bağlantı kurmalarına yardımcı olabilir. Etkili rehberlik hizmetleri, aile ve çevre baskısının karar üzerindeki etkisini azaltarak öğrencinin daha bağımsız ve bilinçli tercih yapmasını desteklemektedir.

Okul psikolojik danışmanlarının kararsızlık anlarında sağladığı desteğin süreci yönetmede kilit bir role sahip olduğu tespit edilmiştir. Etkin rehberlik hizmeti sunan okullarda öğrencilerin kendi ilgi ve yeteneklerini daha doğru analiz edebildikleri, üniversite ve meslekler hakkında kapsamlı bilgi edinerek kariyer kararlarını daha isabetli verdiği belirtilmektedir. Buna karşın, rehberlik hizmetlerinin yetersiz olduğu durumlarda öğrencilerin tercihlerini büyük ölçüde aile veya arkadaş çevresinin yönlendirmesiyle yapmaları, süreçteki kararsızlığı artırmaktadır.

3.6. Zaman Baskısı

Tercih dönemi sınırlı bir zaman aralığında yürütülmektedir. Öğrencilerden kısa süre içinde çok sayıda programı, üniversiteyi, şehri ve ekonomik koşulu araştırmaları beklenmektedir. Tercih hazırlığı sınav sonuçları açıklandıktan sonra başlatıldığında, zaman baskısı kararların yüzeysel bilgilere ve hazır yönlendirmelere dayanması riskini artırmaktadır.

EPAR Değerlendirmesi:

Öğrencilerin tercih sürecinde yaşadıkları güçlükler, yalnızca bireysel kararsızlıktan kaynaklanmamaktadır. Tercihin ilk büyük kariyer kararlarından biri olması, bilgiye erişimdeki farklılıklar, sosyal çevrenin etkisi, sosyo-ekonomik zorluklar ve zaman baskısı karar sürecini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle öğrencilere daha fazla seçenek sunmak tek başına yeterli değildir; seçenekleri anlamlandırmalarını, karşılaştırmalarını ve kendi özellikleriyle ilişkilendirmelerini sağlayacak güvenilir bilgi ve rehberlik desteği de sunulmalıdır.

4. Tercih Sürecinde Yapılan Yaygın Hatalar

3.5. Kariyer Rehberliğine Erişim

Yükseköğretim tercihi, çok sayıda bilgi kaynağının değerlendirilmesini gerektiren karmaşık bir karar sürecidir. Ancak zaman baskısı, bilgi eksikliği ve çevresel etkiler nedeniyle öğrenciler çoğu zaman kararlarını sınırlı sayıda ölçüte dayandırabilmektedir.(Hamamcı ve diğ., 2013; Suna ve diğ., 2020)Bu durum, tercih sürecinde bazı sistematik hataların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Bu hataların önemli bir bölümü öğrencilerin sadece bilgi veya yetenek eksikliğinden değil, karar verme sürecinin karmaşıklığından da kaynaklanmaktadır. Bu nedenle tercih sürecinde yapılan hataları fark etmek, daha bilinçli ve kanıta dayalı kararlar verebilmenin ilk adımıdır.

Tercih dönemlerinde en sık karşılaşılan hatalar aşağıda özetlenmiştir

4.1. Tercihi Yalnızca Başarı Sıralamasına Göre Yapmak

Başarı sıralamaları ve taban puanlar, yükseköğretim tercih sürecinde kuşkusuz temel referans noktalarıdır; ancak bu veriler, bir programın adayın akademik beklentileri ve kariyer hedefleriyle tam uyumunu yansıtmakta tek başına yeterli değildir. Benzer başarı sıralamalarına sahip programlar; eğitim felsefesi, müfredat yapısı, uygulama imkânları, akademik kadro yetkinliği, uluslararası ağlar ve mezuniyet sonrası istihdam olanakları gibi boyutlarda önemli niteliksel farklılıklar sergileyebilir.

arak ele alınmalı, ancak karar mekanizması bu veriyle sınırlandırılmamalı; a

Araştırma Sonucu:

Aşağıdaki öğrenci ifadesi, yalnızca puanına göre tercih yaptığını belirten öğrencilerin tercihinden memnun olmadığını göstermektedir.

"Puanım zayi olmasın diye yazdım, hayatım ziyan oldu."

Başarı sıralaması yalnızca ilk eleme ölçütü olmalıdır.

4.2. Bölüm ile Üniversiteyi Aynı Şey Olarak Görmek

Tercih sürecinde adaylar, sıklıkla yalnızca üniversite marka algısı ya da bölüm ismi ekseninde hareket edebilmektedir. Hâlbuki rasyonel bir tercih süreci, programın akademik niteliği ile kurumun sunduğu eğitim ekosisteminin bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasını zorunlu kılar. Zira aynı akademik program, farklı üniversitelerin sağladığı laboratuvar altyapısı, uygulama olanakları, akademik kadro yetkinliği, uluslararası ağlar ve kariyer geliştirme hizmetleri bağlamında önemli niteliksel farklılıklar sergileyebilmektedir.

4.3. Program İçeriğini İncelemeden Tercih Yapmak

Bir programın ismi, öğrencilere kazandırılacak bilgi ve yetkinlikleri tam anlamıyla yansıtmakta yetersiz kalabilir. Bu nedenle tercih aşamasında adayın sadece bölüm adına odaklanması yerine; ders içeriklerini, seçmeli ders havuzunu, staj ve uygulama olanaklarını, çift anadal ile yandal fırsatlarını ve programın akreditasyon durumunu detaylı bir biçimde incelemesi gerekmektedir.

Araştırma Sonucu:

Aşağıdaki öğrenci ifadeleri bazı üniversite öğrencilerinin aslında tercih sürecinde program hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığını göstermektedir.

"Okula başladıktan sonra çalışma koşullarının çok daha ağır olduğunu gördüm."

"Programı okurken tanıyor."

"Nasıl bir bölüm olduğunu daha çok içine girince anladım."

Araştırmada bazı öğrenciler tercih ettikleri programı ancak eğitim başladıktan sonra gerçek anlamda tanıyabildiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgu, tercih öncesinde program içeriklerinin, ders planlarının ve çalışma alanlarının ayrıntılı biçimde incelenmesinin önemini göstermektedir.

Araştırma sonuçları bazı öğrencilerin programın akademik içeriğini yeterince araştırmadan tercih yaptığını göstermektedir:

Öğrencilerin bölüm tercihlerinde:

- akademisyenlerin yetkinlik düzeyini yeterince önemsemedikleri,
- müfredatın ilgi alanlarına uygunluğunu sınırlı düzeyde dikkate aldıkları,
- derslerin kolay olmasını ise bir tercih gerekçesi olarak büyük oranda dışladıkları görülmektedir.

4.4. Mezuniyet Sonrasını Dikkate Almamak

Tercih süreci çoğu zaman üniversiteye yerleşmeye odaklanmaktadır. Oysa üniversite eğitimi, bireysel gelişimin yanı sıra mezuniyet sonrasında başlayacak mesleki yaşamın hazırlık sürecidir. Bu nedenle öğrencilerin; mezunların çalışma alanlarını, istihdam olanaklarını, mesleğin geleceğini de değerlendirmeleri önem taşımaktadır.

Üniversite eğitimi, mezuniyet sonrasında başlayacak mesleki yaşamın hazırlık sürecidir.

Üniversite tercihi aslında mezuniyet sonrasını planlama sürecidir.

Araştırma Sonucu:

Birinci sınıf öğrencilerinde iş bulma beklentisinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Bir araştırmada birinci sınıf öğrencilerinin bölüm tercihinde iş bulma beklentisine dördüncü sınıf öğrencilerinden daha fazla ağırlık verdiği belirlenmiştir. Bu bulgu, tercih dönemindeki kariyer beklentilerinin eğitim sürecinde yeniden değerlendirilebildiğini düşündürmektedir. Bu nedenle adayların yalnızca mesleğin dışarıdan görünen imajına değil, mezunların gerçek deneyimlerine ve güncel istihdam verilerine bakmaları önemlidir.

Araştırma Sonucu:

Araştırmalarda, bazı öğrencilerin, ilgi alanlarından çok mezuniyet sonrasında iş bulma olasılığını dikkate alarak tercih yaptıklarını bulgulanmıştır. Bu araştırmalarda sadece istihdam koşullarına bakarak tercih yapan öğrencilerin yerleştikten sonra öğrenim süresinde programın aslında kendisi için çok da uygun olmadığını fark ettiklerine vurgu yapılmaktadır. Tercih için istihdam göstergeleri önemlidir, ancak tek belirleyici olmamalıdır.

4.5. Popüler Eğilimlere Göre Karar Vermek

Sosyal medya ve dijital platformlar, belirli meslek gruplarının algılanan cazibesini yapay biçimde yükseltebildiği gibi, kimi akademik programların değerini de olduğundan düşük gösterebilmektedir. Oysa mesleklerin uzun vadeli geçerliliği, yalnızca popülerlik algısına değil; toplumsal gereksinimler, teknolojik paradigmlar ve öğrencinin bireysel özellikleriyle uyum gibi birçok faktörün etkileşimine dayanmaktadır. OECD'nin 2025'te yayımladığı The State of Global Teenage Career Preparation raporuna göre iş beklentileri ile iş gücü piyasası arasındaki gerçek talepler uyuşmamaktadır. Öğrencilerin %58'i tıp, öğretmenlik, hukuk gibi profesyonel mesleklerde istihdam beklemektedir; ancak bu oran istihdam dağılımının çok üzerinde kalmaktadır. Bu uyumsuzluk, popüler meslek algısının öğrencilerin kariyer seçeneklerini daraltabildiğini göstermektedir. Nitelikli bir tercih süreci, öğrencinin bireysel yetkinlikleri ve ilgi alanları ile geleceğin işgücü piyasasında öngörülen beceri gereksinimlerinin bütüncül bir perspektifle sentezlenmesini gerektirir.

4.6. Başkalarının Tercihini Kendi Tercihi Haline Getirmek

Aile, öğretmen ve arkadaş çevresi, tercih sürecinde önemli birer danışma ve destek kaynağı olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, kararların yalnızca dışsal beklentilere endekslenmesi, öğrencinin seçtiği akademik programa yönelik uzun vadeli uyumunu ve memnuniyetini zedeleyebilmektedir. Dolayısıyla, tercih sürecinde farklı perspektiflerden istifade edilmesi elzem olsa da nihai kararın adayın özgün akademik hedefleri ve rasyonel değerlendirmeleri temelinde şekillenmesi esastır.

Araştırma Sonucu:

Ailelerin “**bu yıl mutlaka bir yere yerleşmelisin**” baskısı yerine, öğrencinin gerçekten istediği ve başarılı olabileceği programlara yönelmesini desteklemesi daha sağlıklı sonuçlar doğurabilir.

Tablo 2. Tercih Sürecinde Yaygın Bazı Yanlış Varsayımlar

Aşağıda sırlanan yanlış ya da yetersiz varsayımları sahip olup olmadığını test etmeniz, doğru tercihler yapmanıza katkı sağlayabilir	Evet	Hayır
✗ En yüksek puanlı bölüm benim için en doğru bölümdür.		
✗ Üniversitenin adı iyiye bölümün niteliği de mutlaka iyidir.		
✗ Bugün en popüler meslek, gelecekte de en iyi meslek olacaktır.		
✗ Herkesin önerdiği bölüm bana da uygundur.		
✗ Başarı sıralaması tek başına doğru tercih yapmam için yeterlidir.		
✗ Tercihte önemli olan yalnızca üniversiteye yerleşmektir.		

Araştırma Sonucu:

Öğrencilerin tercih sırasında çevrelerinden etkilenme düzeyi ekonomik koşullara göre farklılaşabilmektedir. Bir araştırmada düşük gelirli ailelerden gelen öğrencilerin bölüm tercihlerinde sosyal çevre etkisinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum, özellikle ekonomik ve bilgi kaynakları sınırlı öğrenciler için nitelikli rehberlik hizmetlerinin önemini göstermektedir.

Rehberlik desteği tüm öğrenciler için önemli olmakla birlikte, güvenilir bilgiye ve alternatif kaynaklara erişimi sınırlı öğrenciler için daha da kritik hâle gelmektedir.

4.7. Güvenilir Bilgi Kaynaklarını Kullanmamak

Tercih dönemlerinde sosyal medya paylaşımları, forumlar veya doğrulanmamış yorumlar öğrencileri etkileyebilmektedir.

Bunun yerine öğrencilerin kararlarını, YÖK Atlas, üniversitelerin resmî internet sayfaları, program bilgi paketleri ve akreditasyon kuruluşları ile kariyer ve istihdam verileri gibi güvenilir bilgi kaynaklarına dayandırmaları önerilmektedir.

Güvenilir	Güvenilir değil	Temkinli
YÖK Atlas	Anonim forum	Tanıtım turları
Program bilgi paketi	Reels	Popülerite
Faaliyet raporu	TikTok / Anonim hesap	Üniversite sıralamaları
Kampüs Ziyareti	“Ben okudum” / “Oradan mezunmuş”	Reklamlar
Kariyer ve istihdam verileri		
Akreditasyon		
Üniversitelerin resmi web sayfaları		

EPAR Değerlendirmesi:

Yükseköğretim tercih sürecinde gözlemlenen hatalı yaklaşımların temelinde, kararların tekil bilgi kaynakları veya kısıtlı kriterler ekseninde şekillendirilmesi yer almaktadır. Hâlbuki yükseköğretim tercihi, öğrencinin bireysel yetkinlikleri, programın akademik niteliği, üniversitenin sunduğu imkânlar ve iş gücü piyasasının gelecekteki gereksinimleri gibi pek çok değişkenin bir arada ele alınmasını gerektiren, çok katmanlı bir süreçtir. Bu bağlamda isabetli bir tercih; salt akademik başarı sıralamaları, toplumsal popülerite algıları veya dışsal yönlendirmelerle sınırlandırılmaz. Aksine nitelikli bir seçim, çeşitli veri kaynaklarından derlenen kanıtların sistematik ve eleştirel bir değerlendirme süzgecinden geçirilmesiyle oluşturulan rasyonel bir karar niteliği taşımaktadır.

EPAR'ın Yedi Uyarısı*	
Tercih yaparken kendinizi aşağıdaki sorularda yakalıyorsanız dikkat edin.	

"Puanım boşa gitmesin."	
"Herkes burayı yazıyor."	
"Üniversitenin adı yeter."	
"Bu bölümün derslerine bakmama gerek yok."	
"İş bulur muyum yeter."	
"Instagram'da çok övüyorlar."	
"Annem böyle istiyor."	

*Bu gibi varsayımlar tercihlerinizi belirliyorsa, kararlarınızı yeniden gözden geçirmeniz yararlı olabilir.

5. Bölüm ve Program Seçerken Nelere Bakılmalıdır?

Yükseköğretim tercih sürecindeki kritik eşiklerden biri, öğrencinin akademik disiplin tercihinin yapmasıdır. Ancak uygulamada öğrenciler genellikle bölüm isimleri veya mesleki unvanlar üzerinden bir yönelim sergilemekte; müfredatın derinliği, eğitim metodolojisi ve programın kazandırdığı yetkinlikler gibi temel hususları detaylı bir incelemeye tabi tutmamaktadırlar.

Oysa aynı akademik başlığı taşıyan programlar, kurumların stratejik yapılanmalarına bağlı olarak önemli farklılıklar arz edebilmektedir. Müfredat yapısı, uygulama olanakları, akademik kadro niteliği, laboratuvar altyapısı, uluslararası hareketlilik imkânları ve mezuniyet sonrası kazanılan yetkinlikler üniversiteler arasında değişkenlik göstermektedir. Bu bağlamda, tercih stratejisinde program isminden ziyade, programın sunduğu öğrenme fırsatlarına ve çıktısı odaklı kazanımlara odaklanılması esastır.

EPAR yaklaşımı uyarınca, bir akademik programın kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi amacıyla aşağıda belirtilen ölçütlerin bütüncül bir perspektifle incelenmesi önerilmektedir.

5.1. Programın Amacı ve Kazandırdığı Yetkinlikler

Her akademik program, öğrencilere belirli bilgi, beceri ve yetkinlik setlerini kazandırmayı temel amaç edinir. Bu bağlamda, tercih sürecinde aşağıdaki soruların yanıtlanması, bilinçli bir karar verme süreci için kritik bir öneme sahiptir:

- Programın uzmanlaşmayı hedeflediği temel akademik alanlar nelerdir?
- Müfredat, mezunlara hangi temel bilgi ve becerileri kazandırmaktadır?
- Programın tanımladığı mezun profili ve yetkinlikleri nelerdir?
- Mezunların faaliyet gösterebileceği temel sektörler hangileridir?

Program tanıtım sayfaları ve program yeterlilik dokümanları, bu soruların irdelenmesinde temel referanslardır. Öte yandan, kontenjan kapasiteleri ile programın tercih edilebilirliği arasında doğrusal bir nedensellik ilişkisi bulunmamaktadır. Yükseköğretim sistemindeki arz-talep dengesi, programın özgün niteliğinden ziyade dönemsel popülerlik eğilimleri ile şekillenebilmektedir (Arlı, 2024). Bazı programlara yönelik yoğun talep devam ederken, diğerlerinde kontenjanların dolmaması veya daha düşük başarı sıralamaları ile öğrenci kabul etmesi, mevcut piyasa dinamikleri ve değişen tercih eğilimleri ile açıklanabilir (Arlı, 2024). Bu nedenle, adayların yalnızca sayısal göstergelere veya doluluk oranlarına odaklanmak yerine,

programın sunduğu nitelikli eğitim imkânlarını ve bu imkânların bireysel kariyer hedefleriyle uyumunu esas almaları stratejik bir önem taşımaktadır.

5.2. Ders Planı ve Müfredat

Bir akademik programın niteliği ve eğitsel kimliği, büyük ölçüde müfredat yapısı üzerinden analiz edilebilir. Bu bağlamda, aday öğrencilerin tercih öncesinde aşağıdaki temel unsurları detaylıca incelemeleri önem arz etmektedir:

- Zorunlu ve seçmeli derslerin dağılımı
- Kuramsal eğitim ile uygulamalı derslerin dengesi
- Güncel teknolojilere ve endüstriyel standartlara uyum
- Disiplinler arası (interdisipliner) içeriklerin zenginliği
- Proje tabanlı öğrenme çalışmaları
- Bitirme projesi veya tez uygulamalarının kapsamı

Müfredat, bir programın öğrencileri geleceğin gereksinimlerine hazırlama kapasitesi konusunda en temel göstergelerden birini oluşturmaktadır.

5.3. Uygulama ve Staj Olanakları

Birçok meslek alanında uygulamalı öğrenme büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle öğrenciler şu soruları araştırmalıdır:

- Zorunlu staj bulunuyor mu?
- Uygulama dersleri yeterli mi?
- Laboratuvar, atölye veya uygulama merkezleri mevcut mu?
- İş dünyasıyla/sektörlerle ortak çalışmalar yürütülüyor mu?

Özellikle uygulama ağırlıklı programlarda bu olanaklar mezuniyet sonrası istihdam açısından önemli avantaj sağlayabilmektedir.

5.4. Akademik Kadro

Bir programın eğitim niteliğini şekillendiren temel unsurların başında akademik kadro gelmektedir. Bu kapsamda tercih süreci öncesinde öğretim elemanlarının;

- alanlarındaki uzmanlık düzeyleri,
- akademik yayın ve üretim performansları,
- yürüttükleri bilimsel çalışmalar,
- uluslararası akademik faaliyetleri gibi temel göstergelerin irdelenmesi önerilir. Burada asıl amaç, öğretim üyesi sayısına odaklanmaktan ziyade, programın sahip olduğu toplam akademik kapasiteyi ve yetkinliği değerlendirebilmektir.

5.5. Akreditasyon ve Kalite Güvencesi

Akreditasyon, bir akademik programın önceden tanımlanmış kalite standartlarına uygunluğunu tescil eden kritik bir göstergedir. Programın tüm niteliklerini kapsamlı bir şekilde yansıtmaya da akreditasyon, eğitim sürecinin bağımsız bir dış değerlendirme mekanizmasından geçtiğine dair önemli bir güvence teşkil eder. Bu bağlamda, tercih sürecinde aday öğrencilerin ilgili programın akreditasyon statüsünü sorgulamaları, nitelikli bir eğitim seçimi açısından önem arz etmektedir.

5.6. Uluslararası Öğrenme Olanakları

Günümüzde yükseköğretimin küresel ölçekte entegrasyonu, akademik programların uluslararası boyutunu ön plana çıkarmaktadır. Bir programı akademik ve mesleki gelişim açısından değerlendirirken, şu unsurların göz önünde bulundurulması kritik bir öneme sahiptir:

- Erasmus ve diğer değişim programlarının kapsamı,
- Yabancı dilde sunulan derslerin oranı,
- Uluslararası ortak programların varlığı,
- Yurt dışı staj ve uygulama imkânlarının çeşitliliği.

Bu olanaklar, öğrencilerin küresel standartlarda yetkinlik kazanmalarına ve kariyer süreçlerinde uluslararası bir vizyon geliştirmelerine doğrudan katkı sağlamaktadır.

5.7. Çift Anadal (ÇAP), Yandal ve Esnek Öğrenme İmkânları

Öğrencilerin akademik ilgi alanlarını derinleştirebilmeleri ve çok yönlü bir gelişim süreci izleyebilmeleri noktasında aşağıdaki imkânlar stratejik avantajlar sunmaktadır:

- Çift anadal ve yandal programları,
- Seçmeli ders çeşitliliği,
- Mikroyeterlilik ve sertifika programları,
- Disiplinler arası öğrenme fırsatları.

Söz konusu olanaklar, öğrencilerin değişen iş gücü piyasasının dinamiklerine uyum sağlama becerilerini geliştirmelerine ve profesyonel kariyer hazırlıklarına doğrudan katkı sunmaktadır.

Araştırma Sonucu:

Yükseköğretim ekosistemi, iş gücü piyasasındaki arz ve talep dinamikleriyle benzer bir değişkenliğe sahiptir. Bu bağlamda, günümüzde yüksek talep gören bir alanın gelecekte aynı istihdam potansiyelini koruması garanti değildir. Bu belirsizlik, öğrencilerin kariyer planlamalarında esneklik ve uyarlanabilirlik becerilerine odaklanmalarını bir gereklilik haline getirmektedir.

2026 YKS’de İlk Kez Öğrenci Alacak Yeni Bölümler

2026 YKS Tercih Kılavuzu’na ilk kez eklenen 7 lisans ve 9 ön lisans programı olmak üzere toplam 16 yeni bölüm, adayların tercihinine sunulmuştur.

Yeni Açılan Lisans Programları (4 Yıllık)
Tarih ve Yapay Zekâ
Felsefe ve Yapay Zekâ
İşletme ve Yapay Zekâ
Finansal Teknoloji
Biyoteknoloji ve Genetik
Paramedik
Balıkçılık Teknolojisi

Yeni Açılan Ön Lisans Programları (2 Yıllık)
Yapay Zekâ Destekli Web Tasarımı ve Kodlama
Yapay Zekâ Destekli Tasarım ve Animasyon
Dijital Oyun Teknolojileri
Mobil Güvenlik Teknolojileri
İlaç Üretim Teknolojisi
Patlayıcı ve Enerjetik Malzemeler Teknikerliği
Hayvancılık Teknolojileri ve İşletmeciliği
Laboratuvar Hayvanları
Balıkçılık Teknolojisi

İlk kez öğrenci alacak programların yapay zekâ ve dijital teknolojiler yeşil dönüşüm ve sürdürülebilirlik ile sağlık ve biyoteknoloji alanlarında olduğu görülmektedir. Bu durum geleceğin becerileri, teknolojik dönüşüm ve iş gücü piyasasının değişen ihtiyaçlarını yükseköğretim sistemine yansımalarının bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Yeni açılan programlar öğrenciler için önemli fırsatlar sunmaları açısından oldukça önemlidir. Ancak bu programların kazandıracığı yetkinlikler, mezuniyet sonrası istihdam durumu ve programın açıldığı kurum hakkında ayrıntılı bir inceleme yaparak tercih kararı verilmelidir.

5.8. Mezunların Kariyer Olanakları

Akademik bir programın değerlendirilmesi sürecinde, yalnızca eğitim-öğretim evresine odaklanılmamalı; mezuniyet sonrası kariyer çıktıları ve profesyonel gelişim olanakları da bütüncül bir perspektifle analiz edilmelidir. Bu doğrultuda, aday öğrencilerin tercih öncesinde şu hususları irdelemeleri tavsiye edilmektedir:

- Mezunların istihdam edildikleri temel sektörler ve çalışma alanları,
- Akademik kariyerin sürdürülebilirlik potansiyeli ve lisansüstü eğitim olanakları,
- Kamu ve özel sektördeki güncel istihdam imkânları,
- Program bünyesindeki mezun ağlarının (alumni) aktifliği ve işlevselliği,

- Kariyer merkezlerinin öğrencilere ve mezunlara sunduğu profesyonel rehberlik ve destek hizmetlerinin kapsamı.

EPAR Program Değerlendirme Çerçevesi:

Bir programı değerlendirirken aşağıdaki sorulara yanıt arayın.

Neleri incelemeniz gerekir?	Sorulması Gereken Temel Sorular	Gerekli bilgilere nereden ulaşabilirsiniz?
Programın amacı	Bu program mezunlarına hangi bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazandırmayı hedeflemektedir?	Program bilgi paketi
Müfredat	Ders planı ilgi alanlarım ve öğrenme hedeflerimle ne ölçüde örtüşmektedir?	Üniversitenin AKTS kataloğu
Uygulamalı öğrenme	Program uygulama, staj, proje ve saha deneyimi bakımından yeterli fırsatlar sunuyor mu?	Bölüm web sayfası
Akademik kalite	Programın öğretim kadrosunun yetkinlik düzeyin nasıldır?	Bölüm öğretim elemanları sayfası
Akreditasyon	Programın ulusal veya uluslararası akreditasyon statüsü nedir?	İlgili akreditasyon kuruluşları
Esneklik	Çift anadal, yandal, seçmeli dersler veya disiplinler arası öğrenme olanakları var mı?	Program bilgi paketi
Mezun çıktıları	Mezunlar hangi alanlarda çalışıyor? Program farklı kariyer yollarına geçiş imkânı sağlıyor mu?	Kariyer merkezi, mezun dernekleri, resmî raporlar

6. Üniversite Seçim Süreci ve Değerlendirme Kriterleri

Yükseköğretim tercihi, yalnızca belirli bir akademik programın seçilmesini değil, aynı zamanda o programı bünyesinde barındıran kurumun sunduğu öğrenme ve gelişim ekosisteminin de değerlendirilmesini gerektirir. Üniversiteler, diploma veren kurumlar olmanın ötesinde, öğrencilerin akademik, profesyonel ve kişisel yetkinliklerini geliştirmelerini destekleyen birer öğrenme ekosistemidir. Dolayısıyla öğrenciler kendileri için en doğru programların hangileri olabileceğine karar verdikten sonra, bu programlarda en iyi eğitimi alabileceği üniversiteye de karar vermelidir. Benzer müfredat içeriklerine sahip programlar sunan farklı üniversiteler; araştırma altyapısı, akademik kültür, öğrenci destek hizmetleri, uluslararası iş birliği ağları ve kampüs olanakları gibi değişkenler bağlamında niteliksel farklılıklar sergileyebilmektedir. Bu bağlamda üniversite tercihi yapılırken, kurumun genel bilinirliğinin ötesinde, adaya sunduğu somut gelişim fırsatlarının analizi önem arz etmektedir.

6.1. Üniversitenin Akademik Niteliği ve Kurumsal Profili

Her yükseköğretim kurumunun tarihsel arka planı, kurumsal misyonu ve akademik uzmanlık alanları kendine özgü bir yapı arz eder. Bu doğrultuda, üniversite tercihi aşamasında aşağıdaki hususların irdelenmesi stratejik öneme sahiptir:

- Kurumun temel eğitim ve araştırma öncelikleri nelerdir?
- Hangi disiplinler veya akademik alanlar kurumun yetkinlik odaklarını oluşturmaktadır?
- Kurum; bir araştırma üniversitesi mi, bölgesel kalkınmayı önceleyen bir yapı mı, yoksa belirli bir alanda özelleşmiş bir merkez mi olarak tanımlanmaktadır?
- Üniversitenin kurumsal vizyonu ve uzun vadeli stratejik hedefleri nelerdir?

Öğrencinin bireysel akademik hedefleri ile üniversitenin kurumsal yöneliminin örtüşmesi, eğitim sürecinin niteliğini ve öğrenci memnuniyetini doğrudan etkileyen temel bir faktördür.

6.2. Uluslararasılaşma Olanakları

Yükseköğretim ekosistemi, küreselleşmenin etkisiyle giderek daha uluslararası bir nitelik kazanmaktadır. Bu bağlamda, üniversite tercihi aşamasında kurumların sunduğu uluslararasılaşma imkânlarının irdelenmesi stratejik öneme sahiptir. Tercih sürecinde dikkate alınabilecek temel göstergeler şu şekilde sıralanabilir:

- Erasmus+ ve diğer değişim programlarının kapsamı,
- Kurumsal uluslararası iş birliği ve ortaklık ağları,
- Uluslararası öğrenci ve öğretim üyesi oranı,
- Ortak diploma ve derece programları,
- Yabancı dilde yürütülen derslerin çeşitliliği,
- Uluslararası staj, araştırma ve proje geliştirme fırsatları.

Söz konusu olanaklar, öğrencilerin küresel ölçekte akademik deneyim kazanmalarına ve çok kültürlü bir öğrenme ortamında yetkinliklerini geliştirmelerine önemli katkılar sağlamaktadır.

6.3. Kariyer Gelişimi ve Öğrenci Destek Hizmetleri

Üniversitelerin sunduğu kariyer hizmetleri, öğrencileri mezuniyet sonrası süreçlere hazırlamada kritik bir işlev görmektedir. Bu çerçevede değerlendirilebilecek olanaklar şunlardır:

- Kariyer merkezleri
- Staj koordinasyon birimleri
- İşverenlerle buluşmalar ve kariyer etkinlikleri
- Mezun takip sistemleri
- Girişimcilik alanında sağlanan destekler
- Mentorluk mekanizmaları

Bir üniversitenin yalnızca diploma vermekle kalmayıp, öğrencilerini iş yaşamına ve kariyer gelişimine de yönlendirme çabası önemli bir değerlendirme kriteridir.

6.4. Kampüs Olanakları ve Kentsel Ekosistem

Üniversite eğitimi, yalnızca akademik müfredatın yürütüldüğü öğretim faaliyetleriyle sınırlı değildir. Üniversitenin sunduğu bireysel ve sosyal olanaklar, öğrencinin üniversite ekosistemindeki akademik verimliliğini, kişisel gelişimini ve kurumsal aidiyet duygusunu doğrudan etkileyen kritik değişkenlerdir.

Bu bağlamda aday öğrencilerin üniversitelerin kütüphane ve laboratuvar altyapısı, akademik çalışma alanları, spor ve rekreasyon tesisleri, kültürel etkinlikler, öğrenci toplulukları ile barınma ve ulaşım imkânları gibi unsurları dikkate almaları önemlidir.

Üniversitenin sunduğu imkanlara ilave olarak, öğrencilik yaşamını şekillendiren en temel dışsal faktörlerden biri, üniversitenin konumlandığı kentsel ekosistemdir. Üniversite tercihi süreci, yalnızca akademik programın niteliği ile sınırlı olmayıp, kurumun yer aldığı şehrin sunduğu olanakları da içerecek şekilde geniş bir perspektifle ele alınmalıdır.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yürütülen öğrenci hareketliliği analizleri, öğrencilerin coğrafi tercihlerinde büyükşehirlerin baskın bir çekim merkezi olduğunu göstermektedir. İstanbul, Ankara ve İzmir gibi metropoller öğrencilerin en yoğun tercih ettiği üniversitelerin bulunduğu illerdir. Bu illerin çevresindeki şehirlerdeki üniversitelerin de yoğun bir ilgi gördüğü belirtilmektedir (Yükseköğretim Kurulu, 2022). Elazığ, Erzurum, Konya ve Sivas gibi bazı illerde ikamet eden öğrencilerin, kendi şehirlerindeki yükseköğretim kurumlarını tercih etme eğilimleri oldukça yüksektir (Yükseköğretim Kurulu, 2022). Büyük şehirler dışındaki illerdeki üniversitelerin, o ilde ikamet eden öğrenciler tarafından yüksek düzeyde tercih edildiği görülmektedir (Yükseköğretim Kurulu, 2022). Üniversite eğitimi yarıda bırakan öğrenciler ile yapılan çalışmalar barınma imkanları ile ekonomik koşulların üniversite eğitimi yarıda bırakmada etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum, öğrencilerin üniversite tercihlerinde akademik etmenlere ilave olarak; ulaşım olanakları, yaşam maliyetleri, aileye yakınlık ve sosyal çevre gibi faktörleri de stratejik birer değişken olarak değerlendirmeleri gerektiğini göstermektedir.

6.5. Dijital Öğrenme ve Teknolojik Altyapı

Günümüzde yükseköğretim ekosisteminde dijital dönüşüm süreçleri ivme kazanmaktadır. Yeni teknolojiler ve bunların öğrenim süreçlerine entegre edilmesi öğrencilerin akademik gelişimini ve öğrenme deneyiminin desteklenmesi açısından önemlidir.

Bu bağlamda üniversitelerin aşağıda sıralanan olanaklara ne düzeyde sahip olduğu önemlidir:

- Öğrenme yönetim sistemleri,
- Dijital kütüphane hizmetleri,
- Çevrim içi öğrenme olanakları,
- Yapay zekâ destekli eğitim uygulamaları,
- Teknolojik altyapı

6.6. Mikro Yeterlilikler ve Yaşam Boyu Öğrenme Fırsatları

Günümüz yükseköğretim ekosisteminde, klasik diploma programlarına paralel olarak mikro yeterlilikler, dijital rozetler ve kısa süreli uzmanlaşma eğitimleri gibi alternatif öğrenme yolları yaygınlaşmaktadır. Bu tür esnek programlar, öğrencilerin lisans eğitimi süresince disiplinler arası yetkinlik kazanmalarına ve dinamik işgücü piyasasının değişen taleplerine daha etkin bir şekilde uyum sağlamalarına olanak tanımaktadır. Bu nedenle, yükseköğretim kurumu tercih sürecinde üniversitelerin sunduğu yaşam boyu öğrenme olanakları ve mikro yeterlilik altyapısının değerlendirilmesi, stratejik bir öneme sahiptir.

EPAR Değerlendirme Çerçevesi: Üniversite Tercihi Öncesi Kontrol Listesi

Üniversite tercihi aşamasında aday öğrencilerin kendilerine yöneltmeleri önerilen temel sorular:

- ✓ Seçtiğim program için bu üniversite neden uygun bir öğrenme ortamı sunmaktadır?
- ✓ Üniversitenin eğitim ve araştırma ortamı, öğrenme beklentilerim ve gelişim hedeflerimle ne ölçüde örtüşmektedir?
- ✓ Üniversitenin uluslararasılaşma olanakları (Erasmus, değişim programları, uluslararası iş birlikleri vb.) bana hangi fırsatları sunmaktadır?
- ✓ Üniversite, staj, kariyer planlama ve mezuniyet sonrası istihdam sürecimi destekleyecek yeterli olanaklara sahip midir?
- ✓ Üniversitenin kampüs olanakları ve sosyal yaşamı, akademik ve kişisel gelişimimi destekleyecek nitelikte midir?
- ✓ Üniversitenin dijital öğrenme altyapısı ve teknolojik olanakları çağdaş öğrenme gereksinimlerini karşılamakta mıdır?
- ✓ Üniversite, mikro yeterlilikler, sertifika programları ve yaşam boyu öğrenme fırsatları sunmakta mıdır?
- ✓ Bu üniversitenin sunduğu akademik ve sosyal olanaklar, benim öğrenme hedeflerim ve geleceğe ilişkin beklentilerimle ne ölçüde uyumludur?

7. Doğru Tercih İçin Ortak Sorumluluklar

Tercih süreci bireysel bir karar süreci gibi görünse de doğru tercihlerin yapılmasında öğrencinin yanı sıra ailenin, okulun ve diğer eğitim profesyonellerinin ortak sorumlulukları vardır. Bu nedenle, aşağıda öncelikle tercih sürecinin baş aktörü olan öğrenciler için tercih süreci gözden geçirmelerine katkı sağlayacak öneri ve öz değerlendirme sorularına yer verilmiştir. Ardından aileler, okullar ve eğitim profesyonellerinin tercih sürecindeki rol ve sorumluluklarını gözden geçirmelerine ve doğru odak noktaları üzerine düşünmelerine katkı sağlayacak öz değerlendirme sorularına yer verilmiştir.

7.1. Öğrenciler İçin

Doğru tercih, öğrencinin kendi ilgi, yetenek ve hedefleri doğrultusunda; güvenilir verileri sistematik biçimde değerlendirerek verdiği bilinçli bir karardır. Doğru tercih, en yüksek puanlı programa yerleşmekten, en popüler mesleği seçmekten veya başkalarının beklentilerini karşılamaktan ibaret değildir. Tercih döneminin nihai aşaması, önceden detaylıca incelenen programların listelenmesidir. Tercih listeleri, programları başarı sıralarına göre dizmekten öte, öğrencinin akademik hedefleri, tercih edilen programların nitelikleri ve yerleşme ihtimallerinin bütüncül bir yaklaşımla ele alarak oluşturduğu bir liste olmalıdır.

Tercih listenizi kesinleştirmeden önce aşağıdaki öz değerlendirme soruları üzerinde yeniden düşünmeniz yararlı olacaktır.

- Tercih listemde yer alan bütün programlara gerçekten yerleşmek ister miyim?

- Programların müfredatını ve mezuniyet sonrasındaki kariyer olanaklarını yeterince inceledim mi?
- Üniversite seçimimde yalnızca başarı sıralaması veya kurumun bilinirliği etkili oldu mu?
- Kararlarımı güvenilir bilgi kaynaklarına dayandırdım mı?
- Tercihlerim benim ilgi, yetenek ve hedeflerimi gerçekten yansıtıyor mu?

Üç Kritik Soru:

1. Yerleşirsem bu programı isteyerek okuyacak mıyım?
2. Kararım güvenilir bilgiye dayanıyor mu?
3. Kararımı gerçekten ben mi veriyorum?

7.2. Aileler İçin

Ailelerin, tercih sürecinde öğrenci özerkliğini destekleyen bir yaklaşım benimsemeleri esastır. Bu doğrultuda; öğrencinin bireysel ilgi ve yetkinliklerinin ön planda tutulması, tercihlerin yalnızca merkezi sınav puanı veya toplumsal prestij gibi dışsal faktörlere göre değil, bütüncül bir değerlendirme çerçevesinde ele alınması kritik öneme sahiptir. Ayrıca, güvenilir bilgi kaynaklarına erişimin teşvik edilmesi ve son kararın öğrenci tarafından verilmesine olanak tanıyan destekleyici bir ortamın oluşturulması, sağlıklı bir kariyer planlamasının temelini oluşturur.

Tercih sürecinde ailelerin deneyimleri değerlidir; ancak aile beklentilerinin öğrencinin hedeflerinin önüne geçmesi, akademik uyumu ve mesleki memnuniyeti zayıflatabilir. Bu nedenle ailelerin;

- Öğrenciyi dikkatle dinlemeleri,
- İlgi ve yetenekleri anlamaya çalışmaları,
- Farklı seçenekleri birlikte değerlendirmeleri,
- Güvenilir bilgi kaynaklarına yönlendirmeleri,
- Süreci bir başarı yarışı değil, gelişim süreci olarak görmeleri önerilmektedir.

Ailenin görevi tercih yapmak değil; öğrencinin sağlıklı bir tercih yapabilmesine destek olmaktır. Aşağıdaki öz değerlendirme soruları ile aileler tercih sürecindeki katkılarına ilişkin bir öz değerlendirme yapabilirler:

- Çocuğumun ilgi ve hedeflerini gerçekten dinledim mi?
- Tercih sürecinde destekleyici oldum mu, yoksa yönlendirici mi davrandım?
- Kendi beklentilerimi onun kararının önüne koyuyor olabilir miyim?
- Karar verirken güvenilir bilgi kaynaklarından birlikte yararlandık mı?
- Çocuğumun bağımsız karar verebilmesi için yeterli alan bıraktım mı?

Üç Kritik Soru:

1. Destek oluyor muyum, yönlendiriyor muyum?
2. Çocuğumun hedeflerini gerçekten dinledim mi?
3. Karar onun mu, benim mi?

7.3. Okullar ve Eğitim Profesyonelleri İçin

Eğitim profesyonellerinin, öğrencileri belirli bir programa yönlendirmekten ziyade, seçeneklerin rasyonel bir biçimde analiz edilmesine rehberlik etmeleri beklenmektedir. YÖK Atlas ve üniversitelerin resmî veri kaynaklarının kullanımıyla öğrencilerin veri okuryazarlıklarının geliştirilmesi, tercihlerinde kendi yeteneklerini merkeze almaları için teşvik edilmeleri önem arz etmektedir. Ayrıca, ailelerle kurulacak açık iletişim kanalları aracılığıyla ortak bir rehberlik anlayışının sürdürülmesi ve sürecin yalnızca yerleştirme başarısı üzerinden değil, öğrencinin uzun vadeli gelişimsel çıktıları ekseninde değerlendirilmesi önerilmektedir.

Tercih sürecinde karar verme becerilerini destekleyen önemli eğitim profesyonelleri olan rehber öğretmenlerden beklenen temel katkılar şunlardır:

- Öğrencinin ilgi ve güçlü yönlerini fark etmesine yardımcı olmak,
- Üniversite ve programlar hakkında güvenilir kaynaklara yönlendirmek,
- Tercih seçeneklerini sistematik biçimde değerlendirmeyi sağlamak,
- Aile ile öğrenci arasında sağlıklı iletişimi desteklemek.

Aşağıdaki öz değerlendirme soruları ile eğitim profesyonellerinin tercih sürecindeki katkılarına ilişkin bir öz değerlendirme yapmaları için bir çerçeve oluşturabilir:

- Öğrencilerin yalnızca puanlarına değil, ilgi ve hedeflerine de odaklanabildim mi?
- Kullandığım bilgiler güncel ve güvenilir kaynaklara dayanıyor mu?
- Öğrencinin yerine karar vermek yerine, karar verme sürecini destekledim mi?
- Aile ile okul arasında sağlıklı bir iletişim kurulmasına katkı sağlayabildim mi?
- Tercih sürecini yalnızca birkaç günlük bir faaliyet olarak değil, kariyer gelişiminin bir parçası olarak ele alabildim mi?

Üç Kritik Soru:

1. Bilgi mi veriyorum, karar mı veriyorum?
2. Güncel ve güvenilir kaynaklar kullanıyor muyum?
3. Öğrencinin kendi kararını oluşturmaya yardımcı oluyor muyum?

Sonuç

Yükseköğretim tercihi, bireyin geleceğini belirleyen en önemli eğitim kararlarından biridir. Ancak doğru tercih; yalnızca yüksek puanlı bir programa yerleşmek, popüler meslekleri seçmek veya başkalarının yönlendirmelerini takip etmek anlamına gelmemektedir. Doğru tercih, öğrencinin ilgi alanları, yetenekleri, değerleri ve yaşam hedefleri ile yükseköğretim programlarının sunduğu eğitim olanakları ve geleceğin beceri gereksinimleri arasında bilinçli bir uyum kurabilmesidir.

Bu tercih notunda sunulan öneriler, adaylara hangi bölümü seçmeleri gerektiğini söylemeyi değil; kendi koşullarına en uygun kararı verebilmeleri için gerekli düşünme çerçevesini ve karar verme ölçütlerini

sunmayı amaçlamaktadır. Çünkü her öğrenci farklıdır; dolayısıyla herkes için doğru olan tek bir tercih yoktur. Önemli olan, tercihlerin güvenilir bilgiye, sistematik değerlendirmeye ve bireysel hedeflere dayandırılmasıdır.

Yükseköğretim sistemi de sürekli değişmektedir. Yapay zekâ, dijital dönüşüm, sürdürülebilirlik, biyoteknoloji ve yeni çalışma biçimleri, üniversite programlarını ve meslekleri yeniden şekillendirmektedir. Bu nedenle öğrencilerin yalnızca bugünün değil, geleceğin eğitim ve istihdam dünyasını da dikkate alan bir bakış açısıyla hareket etmeleri önem taşımaktadır. Bununla birlikte, tercihlerin yalnızca popüler eğilimlere göre değil, öğrencinin öğrenme isteği, gelişim potansiyeli ve uyum sağlayabilme kapasitesi dikkate alınarak yapılması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır.

EPAR olarak, yükseköğretim tercih sürecinin yalnızca yerleşme odaklı teknik bir işlem olarak değil, öğrencilerin eğitim ve kariyer yolculuklarının başlangıcını oluşturan stratejik bir karar süreci olarak değerlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu nedenle tercih dönemlerinde adayların, ailelerin ve eğitim profesyonellerinin güvenilir verilere dayalı, sorgulayıcı ve bütüncül bir yaklaşımı benimsemeleri büyük önem taşımaktadır. Tercih sürecinde verilecek bilinçli kararlar, yalnızca bir üniversiteye yerleşmeyi değil, aynı zamanda anlamlı bir eğitim yaşamının ve başarılı bir kariyerin temellerini oluşturacaktır.

Kaynaklar

- Altıntaş, M., & Kaya, L. (2025). Yükseköğretim Hizmet Kalitesinin Kariyer Kararlılığı Üzerindeki Etkisi: Havacılık Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. Alanya Alaaddin Keykubat University Institutional Repository. <https://hdl.handle.net/20.500.12868/3655>
- Arlı, A. (2024). Türkiye’de Yükseköğretime Erişim: Ön Lisans ve Lisans Programlarına Yönelen Öğrenci Talebinin Yapısı (1997-2023). *Journal of University Research*, 7(4), 334–347.
- Atay, S., Müftüoğlu, C. T., Şahin, M., & Ceylan, S. (2024). Design of a web based career counselling information system: Türkiye case. *Education and Information Technologies*, 29(15), 20431–20458. <https://doi.org/10.1007/s10639-024-12659-2>
- Aydemir, L. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Tercihlerini Belirleyen Faktörlere Yönelik Bir İnceleme. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(5), 713–723. <https://doi.org/10.18506/anemon.378084>
- Boyacı, A., Karacabey, M. F., & Bozkuş, K. (2016). Factors Affecting the Professional Orientation and the Selection of Higher Education Institutions. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 5(3). <https://doi.org/10.30703/cije.321407>
- Bülbül, T. (2020). Socio-economic Status and School Types as the Determinants of Access to Higher Education. *TED Eğitim Ve Bilim*, 46(205), 303–333. <https://doi.org/10.15390/eb.2020.8755>
- Dandridge, N., Huang, Y. H. I., Casoni, V. P., & Watermeyer, R. (2025). The Benefits of Hindsight: Reconsidering higher education choices. *Advance HE and Higher Education Policy Institute (HEPI)*.
- Ensari, M. Ş. (2017). Mesleklerimizi nasıl seçiyoruz? *Humanitas - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 409–422. <https://doi.org/10.20304/humanitas.358378>
- Erkuş, H., ORAL, T., & SEVER, S. (2020). Üniversite öğrencilerinin bölüm tercihlerini etkileyen faktörler üzerine bir araştırma. *DergiPark (Istanbul University)*, 10(20), 261–275. <https://dergipark.org.tr/en/pub/duibfd/article/733114>

- Gil, S., Farré, M., Arboix, P., & Tarabini, A. (2026). Educational Choices and Social Inequalities: How Research Addresses Students' Decision-Making. *European Journal of Education*, 61(2). <https://doi.org/10.1111/ejed.70648>
- Global employment trends for youth 2024. (2024). <https://doi.org/10.54394/zuui5430>
- Gür, B. S. (2022). Yükseköğretime Geçişte Bölgeler ve İller Arası Öğrenci Hareketliliği. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 130–139. <https://doi.org/10.32329/uad.1107522>
- Hamamcı, Z., Bacanlı, F., & Doğan, H. (2013). The Investigation of Factors Influencing on Students' Career and Educational Decisions of Students. *DergiPark (Istanbul University)*. <https://dergipark.org.tr/en/pub/esosder/article/82774>
- İncikabı, L., Biber, A. Ç., & MERCİMEK, O. (2016). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının programı tercih nedenleri ve beklentileri üzerine bir araştırma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü dergisi/Adıyaman üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 1(1), 165–165. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.67923>
- Köse, E. Ö., & Gül, Ş. (2022). Ortaöğretim Kurumlarında Yürütülen Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Öğrenci Gözüyle Değerlendirilmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 76–90. <https://doi.org/10.21733/ibad.1192259>
- Kurt, T., & Fidan, T. (2021). Kariyer oluşumunda üniversite: Beklentiler ve gerçekler. *Yükseköğretim Dergisi*, 11, 421–437.
- Kuzu, Y., Sivacı, S. Y., & Kuzu, O. (2018). Paired Comparison of Factors Affecting University Preference. *DergiPark (Istanbul University)*. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunikkefd/article/417916>
- OECD. (2015). How do differences in social and cultural background influence access to higher education and the completion of studies? In *Education indicators in focus*. <https://doi.org/10.1787/5jrs703c47s1-en>
- OECD. (2023). OECD Skills Outlook 2023. In *OECD skills outlook*. Organization for Economic Cooperation and Development. <https://doi.org/10.1787/27452f29-en>
- OECD. (2024a). Education at a Glance 2024. In *Education at a glance*. OECD indicators/Education at a glance. Organization for Economic Cooperation and Development. <https://doi.org/10.1787/c00cad36-en>
- OECD. (2024b). Teenage career uncertainty. In *OECD education spotlights*. <https://doi.org/10.1787/e89c3da9-en>
- OECD. (2025). The State of Global Teenage Career Preparation. In *OECD Publishing eBooks*. <https://doi.org/10.1787/d5f8e3f2-en>
- Özdemir, N. K., & Ayaz, A. (2020). School Counseling and Guidance Programs: Examination of Career Adaptabilities. *DergiPark (Istanbul University)*. <https://dergipark.org.tr/en/pub/hunefd/article/775849>
- Şahin, İ., Zoraloğlu, Y. R., & Fırat, N. Ş. (2011). University Students' Aims in Life, Educational Goals, Expectations from the University and their State of Satisfaction. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10327/126608>
- Suna, E., Gür, B. S., Gelbal, S., & Özer, M. (2020). Science High School Students' Socioeconomic Background and Their Preferences Regarding Their Transition into Higher Education. *Yuksekogretim Dergisi*, 10(3), 356–370. <https://doi.org/10.2399/yod.20.734921>

-
- Traş, Z., & Gökce, Z. (2017). Lise Öğrencilerinin Kariyer Karar Verme Güçlükleri ve Ego Kimlik Statülerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. DergiPark (Istanbul University). <https://dergipark.org.tr/en/pub/tebd/article/294797>
- Üner, M. M., Çamalan, Ö., & Karatepe, T. (2025). Türkiye de Yükseköğrenim Başvuru Oranının Belirleyicileri - Determinants of Higher Education Application Ratesin Türkiye. Journal of Business Research - Turk. <https://doi.org/10.20491/isarder.2025.2068>
- World Economic Forum (2025). The Future of Jobs Report 2025. WEF Publishing. Geneve. <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/>
- Yalçın, M. E., & Gülseçen, S. (2023). Undergraduate Dropout Intentions in Turkey: A Systematic Review of Factors and Implications. Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi. <https://doi.org/10.51725/etad.1347987>
- Yates, J. (2025). *Graduates' career choices: An empirically derived process model. International Journal for Educational and Vocational Guidance.* <https://doi.org/10.1007/s10775-024-09720-4>
- Yükseköğretim Kurulu. (2022). Yükseköğretim Geçişte Öğrenci Hareketliliği. İçinde Veri Analizi Serisi. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı.